



Kriminaalmenetluse lõpetamise määrus

Koostamise kuupäev ja koht:	21.01.2025, Tartu
Koostaja ametinimetus ja nimi:	ringkonnaprokurör Margus Lellep
Ametiasutuse nimi:	Majandus- ja Korruptsioonikuritegude
Ringkonnaprokuratuur	
Kohtuasja number:	24770000054
Kuriteo kvalifikatsioon:	KarS §-d 209 lg 1
Kahtlustatava nimi (registrikood):	XXX
Kahtlustatava volitatud esindaja:	adv Artur Maljukov

I Asjaolud ja menetluskäik

Käesoleva kriminaalasja menetlus on alustatud 15.08.2024 koostatud eraldamise määruse alusel, millega eraldati iseseisvaks menetluseks materjalid kriminaalasjast nr 21221000051. Viimati nimetatud asjas alustas Politsei- ja Piirivalveameti Keskkriminaalpolitsei kriminaalasja menetlust 15.11.2021 KarS § 201 lg 2 p 2 tunnustel selles, et XXX (registrikood XXX) nõukogu ja juhatuse liikmed on pikema aja vältel omastanud ühistu vara.

Käesolevas asjas on alust kahtlustada XXX kahtlustus KarS § 209 lg 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises.

II Lõpetamise põhjendus

Vastavalt KrMS §-le 202 lg 1, kui kriminaalmenetluse ese on teise astme kuritegu ja selles kahtlustatava või süüdistatava isiku süü ei ole suur ning ta on heastanud või asunud heastama kuriteoga tekitatud kahju ja tasunud kriminaalmenetluse kulud või võtnud endale kohustuse tasuda kriminaalmenetluse kulud ning kui kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi, võib prokuratuur kahtlustatava või süüdistatava nõusolekul taotleda, et kohus kriminaalmenetluse lõpetaks.

Prokurör on seisukohal, et KrMS § 202 alusel oportuuniteedi kohaldamine eeldab kõikide deliktistruktuuri elementide esinemist ning XXX tegevuse osas saab kogutud tõendite alusel seda jaatada. Kui me asume hindama antud sündmuse osas süü suurust, siis selle kindlakstegemisel tuleb lähtuda eeskätt kuriteo asjaoludest, ent tähelepanuta ei saa jätta ka teo toimepanija isikut. Seega sõltub isiku süü suurus konkreetse juhtumi asjaoludest.

XXX suhtes on lõpetamine oportuuniteedi printsiibil põhjendatud sellega, et tema süü ei ole suur. Arvestada tuleb siin ka kohtuliku uurimise käigus kogutud tõendeid ja selle pinnalt esitatud kahtlustust.

KarS § 209 lg 1 järgi kvalifitseeritav kuritegu on teise astme kuritegu.

Ka antud asjas on tegemist ühe kuriteoepisoodiga ja nõ ühe käitumisaktiga, kus kahjustatud isikute ringi ei olnud suur, st piirdus ühe isikuga. XXX panus ja intensiivsuse aste selle kuriteo toimepanemisel oli madal. Ka ei esinenud XXX käitumises raskendavaid asjaolusid.

XXX poolt tekitatud kahju summas 27 643,30 eurot vastab küll olulise kahju määratlusele, kuid XXX on avaldanud soovi vabatahtlikult hüvitada kahju ja on seda juba ka osaliselt käesolevaks ajaks teinud. Kahju suuruse puhul peab kindlasti hindama ka asjaolusid, kuidas ja mis asjaoludel kahju on tekitatud. Kui olulise kahju suurusel vastav kahjusumma tekib paljude ja järjepidevate kuriteoepisoodide toimepanemise tulemusena, mille eesmärgiks varalise kasu saamine ja seega kahju tekitamine võimalikult suures määras, siis on see kindlasti vaadeldav oluliselt raskema teona. Praegusel juhul ei olnud tegu ja tahtlus suunatud olulisele kahju tekitamisele, vaid eeskätt vanemahüvitise saamisele suuremas määras, mille eesmärgiks oli varalise kasu saamine. Olulise kahju tekitamine ei olnud eesmärgiks, vaid see tekkis alles korduvate laekumiste tulemusena, mille puhul XXX ei sooritanud iseseisvaid pettuslike tegevusi. Lisaks tuleb siin ka hinnata tähtsustomava asjaoluna seda, et antud tegevus ei olnud toimepandud iseseisva teona, kus XXX oleks saanud ise oma tegevuse kaudu määrata hüvitise suurst, vaid see on vaadeldav nõ varasema kuriteo jätkuteona, milles XXX käesoleva asja raames etteheidet pole tehtud. Need pettuslikud asjaolud (näilik töösuhe ja palgamäär) olid loodud ja korraldatud suures osas teiste isikute poolt eraldiseisva kuriteo toimepanemise tulemusena, mille muutmise ja mõjutamine Sotsiaalkindlustusametile andmete esitamise käigus polnud enam XXX võimuses. Seega oli Sotsiaalkindlustusametile dokumente esitades, milles mh sisaldusid ka õiged ja põhjendatud andmed, võimalik lähtuda üksnes olemasolevatest andmetest ja XXX endal puudus võimalus mõjutada konkreetse teoga tekitatava kahju suurst. Selline situatsioon on kindlasti käsitletav süü suurst vähendava asjaoluna.

Seega eeltoodud argumentidele tuginedes ei ole XXX süü hinnatav suurena.

Samuti leiab prokurör, et kriminaalmenetluse jätkamiseks kahtlustatava suhtes puudub avalik menetlushuvi.

Prokurör, olles igakülselt kaalunud XXX süükindandava teo asjaolusid, leiab, et nii üld- kui eripreventiivseid eesmäärke silmas pidades ei ole tema suhtes menetluse jätkamine vajalik ega otstarbekas ning karistusõiguslikke eesmäärke on võimalik saavutada ka KarS § 202 alusel menetlust lõpetades. Kõnealuse kriminaalmenetlusele allutamise fakt iseenesest, samuti kriminaalmenetluse lõpetamisel pandavad kohustused annavad avalikkusele selge signaali, et taolistele rikkumistele järgneb riigi reaktsioon isikute põhivabadusi enim piiravate vahendite - sh kriminaalmenetluse näol, mis on prokuröri hinnangul piisav üldpreventiivsete eesmärkide saavutamiseks.

Tegu, mida XXX ette heidetakse, jääb ajavahemikku mille toimepanemisest on möödas ca 4 aastat. Prokurörile teadaolevalt ei ole XXX suhtes menetluses uusi kriminaalasju ja teda pole ka varasemalt karistatud kriminaalkorras, sh samasuguste tegude eest. Seega asjas kogutud tõendid näitavad, et antud isiku puhul oli tegemist ühekordse teoga, mistõttu ei saa teha ka järeldust, et XXX käitumises on kalduvusi süstemaatilisele ja järjepidevale kuritegelikule tegevusele pikema aja jooksul. Ehk teisisõnu, ta pole isikuks, kelle käitumise puhul oleks vältimatult vajalik saavutada lahendus kriminaalkaristuse näol. Seega eripreventiivsetest kaalutlustest lähtuvalt puudub hetkel vajadus tema mõjutamiseks kriminaalkaristuse näol.

Kohtueelse menetluse käigus kogutud tõendeid ja kahtlustatava suhtumist toimepandusse hinnates on alust asuda seisukohale, et KarS § 56 lg -s 1 sätestatud üld-ja eripreventiivseid eesmäärke on käesolevas asjas võimalik saavutada ilma kahtlustatavat kriminaalkorras karistamata.

Kahtlustuses märgitud tegu on küll käsitletav varavastase kuriteona, mis suunatud varalise kasu saamisele ja seega kahju tekitamisele, kuid eelpooltoodud (süü hindamisel) põhjendustest tulenevalt oli küll varalise kasu saamine XXX eesmärgiks, kuid tema juhtida ei olnud kahju tekitamise määr ja seega ka asjaolu, et see ületas olulise kahjumäärale vastava summa. Samas ei ole ka olulise kahju määr antud koosseisu (KarS § 209 lg 1) tunnuseks. Seetõttu saab asuda seisukohale, et käesoleval ajal puudub avalik menetlushuvi ka sõltumata sellest, et tekitatud kahju ületas olulise kahju määr.

XXX on valmis vabatahtlikult lühikese aja jooksul hüvitama tekitatud kahju. Seeläbi on võimalik vältida nii riigi kui kannatanu jaoks ressursikulukat menetlust, mis on kindlasti avaliku huvi puudumise hindamise seisukohast tähtsustamav argument. Ka kannatanu esindaja on pidanud nimetatud viisil kriminaalasja lahendamist otstarbekaks ja põhjendatuks. Seega teenib see lahendus selgelt nii kannatanu, kui laiemalt ka riigi huve. Kuigi tekitatud kahju näol oli tegemist olulise kahjumäärale vastava summaga, siis kahju kiire ja vabatahtlik hüvitamine kaalub avaliku menetlushuvi seisukohast lähtuvalt üles ressursimahuka menetluse jätkamise vajaduse ja teenib samas ka kannatanu huve.

Tuginedes ülaltoodule leiab prokurör, et antud kuriteos menetluse jätkamiseks puudub **avalik menetlushuvi**.

Seega arvestades asjaoluga, et XXX ei ole kriminaalkorras karistatud, tema suhtes ei viida käesoleval hetkel läbi ühtegi teist kriminaalmenetlust, sündmusest on möödunud pikem aeg, tema süü ei ole suur, asjas puudub menetluse jätkamiseks avalik menetlushuvi, ta on vabatahtlikult nõus hüvitama kannatanule kahjud ja on seda pooles osas juba teinud (kahju vabatahtlik hüvitamine kergendava asjaoluna) ning antud isiku edaspidise õiguskuulekuse tagamiseks on võimalik rakendada KrMS § 202 tulenevaid mõjutusvahendeid, siis on põhjendatud KrMS § 202 alusel lõpetada menetlus XXX suhtes.

XXX on ise nõus võtma kohustused tasuda riigituludesse kindel summa ja hüvitada kannatanule kahjud tasumata osas kolme kuu jooksul. Kannatanu on esitanud 16.01.2025 täpsustatud AVÕN nõude summas 22 113,30 eurot. XXX on hüvitanud käesolevaks ajaks 11 056,65 eurot. Seega hüvitamata kahju kokku **11 056,65**.

Juhindudes KrMS § 202 lg 7, ringkonnaprokurör määras:

1. Lõpetada kriminaalasja nr 24770000054 menetlus KarS § 209 lg 1 järgi kvalifitseeritavas kuriteos XXX suhtes KrMS § 202 lg 1 alusel.
2. KrMS § 202 lg 2 p 1 alusel tuleb jätta XXX tekkinud kriminaalmenetluse kulud tema enda kanda. Muud kriminaalmenetluse kulud puuduvad;
3. KrMS § 202 lg 2 p 1 hüvitada kannatanutele tekitatud kahju hüvitamata osas, s.o kokku **11 056,65** eurot. Nimetatud summa kanda Sotsiaalkindlustusameti arvelduskontodele EE761010002033069006 (SEB pank) või EE742200001120057958 (Swedbank) ning selgituseks märkida; „*kriminaalasjas nr 24770000054 kahju hüvitamine XXXXXX poolt (ik XXX), vanemahüvitis*“.
4. KrMS § 202 lg 2 p 2 alusel määrata XXX kohustus tasuda riigituludesse **900 (üheksasada) eurot**.

5. Kohustuste täitmise tähtjaks määrata KrMS § 202 lg 3 alusel kolm kuud, s.o **21.04.2025.a.** Kui isik ei täida määratud tähtaja jooksul talle pandud kohustust, võib prokuratuur kriminaalmenetluse määrusega uuendada.
6. Vastavalt KrMS § 206 lõikele 2 tuleb kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia viivitamata saata: kannatanule (Sotsiaalkindlustusamet), kahtlustatavale (XXX) ja tema kaitsjale (adv Artur Maljukov);
7. Kannatanul on õigus vastavalt KrMS § 206 lõikele 3 tutvuda kriminaaltoimikuga kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul menetluse lõpetanud prokuratuuris. Kui füüsilisest isikust kannatanu ei valda eesti keelt, võib ta kümne päeva jooksul taotleda kriminaalmenetluse lõpetamise määruse sisust arusaamiseks selle teksti tõlkimist emakeelde või keelde, mida ta valdab.
8. Vastavalt KrMS § 207 lõigetele 2 ja 3 võib kannatanu põhistatud kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul esitada kaebuse Riigiprokuratuurile, mille asukoht on Wismari 7, Tallinn 15188.

Mina, XXX, olen nõus kriminaalmenetluse lõpetamisega KrMS § 202 alusel ja olen nõus võetud kohustusega tasuda riigituludes 900 eurot ning hüvitama kuriteoga tekitatud kahju hüvitamata osas, s.o summas 11 056,65 eurot 3 kuu jooksul pärast kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koostamist, s.o hiljemalt 21.04.2025.

(allkirjastatud digitaalselt)

Margus Lellep
ringkonnaprokurör

(allkirjastatud digitaalselt)

Artur Maljukov
kaitsja

(allkirjastatud digitaalselt)

XXX
kahtlustatav